Westzaan / Nauerna

Titel: **Sneeuw in Nauerna**
Olieverf/doek 2011, 100 x 120 cm.
Collectie Kunstcentrum Zaanstad

In december 2010 beleefden we rond de kerst een prachtige sneeuwperiode. Wanneer anderen thuisblijven wegens de gladheid stappen schilders en fotografen zoals ik juist in de auto om mooie plaatjes te vangen. Zo reed ik op een zonnige decemberdag een rondje door een vers besneeuwde Zaanstreek. Bij Nauerna was het vanaf de N246 verboden de Vaartdijk langs de Nauernasche Vaart in te rijden. Ik deed het toch maar. Voor de kunst moeten regels wel eens wijken. Langzaam rijdend richting Nauerna keek ik met één oog naar het ijzig gladde wegdek en speurde met het andere naar een goed schilderplekje. Dat vond ik. Twee bootjes, een paar huizen, een sluiscomplex met brug en enkele bomen vatten Nauerna samen. De lage winterzon zorgde voor schitterend licht en prachtige schaduwen op de sneeuw.

Peter de Rijcke

Westzaan / Nauerna

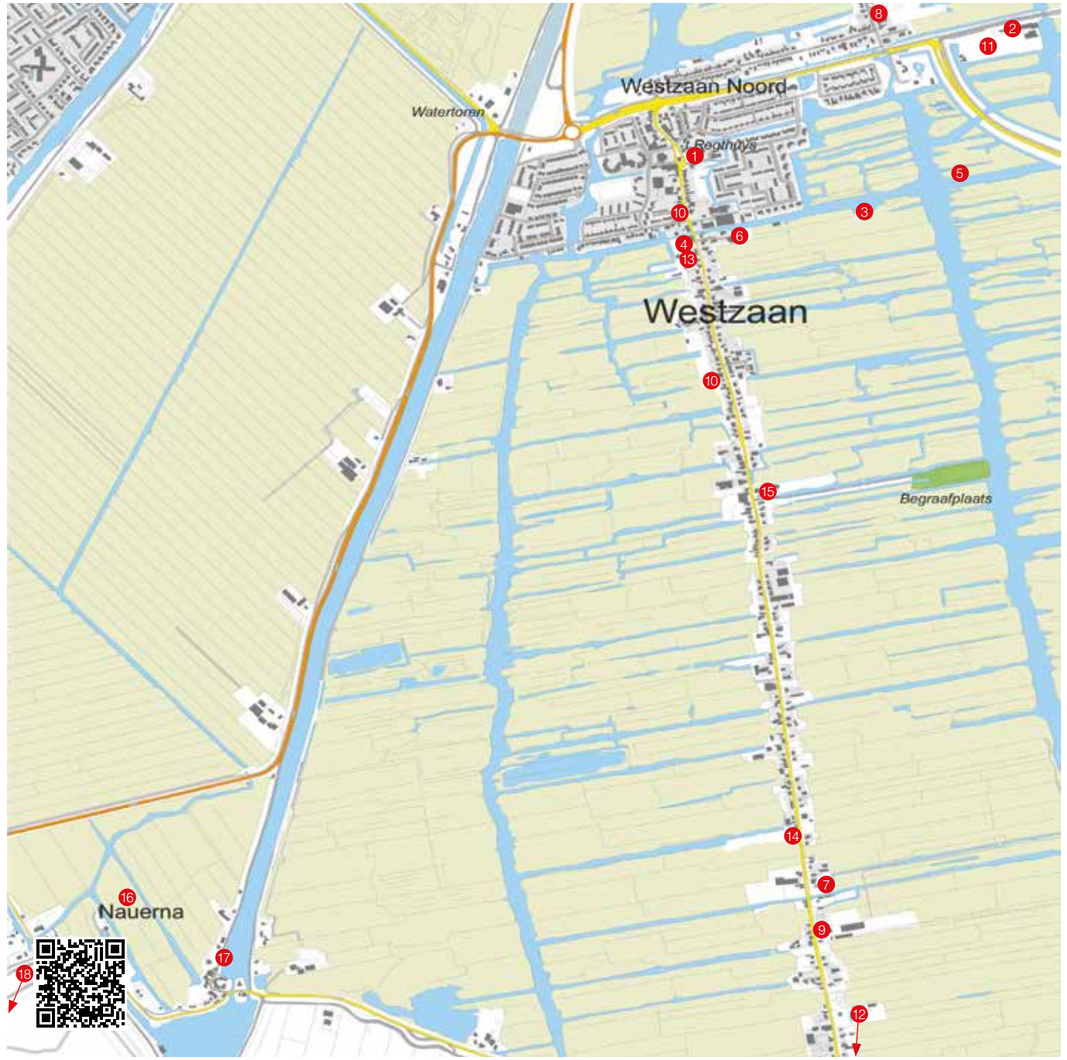

Fotografie: Trudi Sennhauser

Tot de Franse tijd was Westzaan een belangrijke Zaanse plaats. Het was het hoofddorp van de Banne Westzaan, die de hele Westelijke Zaanoever besloeg. Er werd veel handel gedreven en er was veeteelt. De beter gesitueerden woonden in mooi versierde huizen in de Kerkbuurt. In dit beschermde dorpsgezicht is het tussen 1781-1783 gebouwde **Regt Huys** ❶ nog altijd een blikvanger. Hier zetelden de Schout en de Schepenen die civielrecht spraken, geen strafrecht. Het is een directe voorloper van de 19e-eeuwse gerechtsbouw en een van de weinige gebouwen in Nederland in de stijl van Lodewijk XVI.

Tegenwoordig is Westzaan vooral een landelijk lintdorp. Waar in de polder de stilstaande kranen van de haven, die nooit tot leven is gekomen, fotogenieke beelden opleveren. **Papiermolen De Schoolmeester** ❷ is de oudste en nog enige papiermolen, die in bedrijf is. Hier wordt nog altijd op ambachtelijke wijze lompen verwerkt tot papier geschepte producten. **Pelmolen Het Prinsenhof** ❸ was het eerste grote renovatieproject van restaurateur **Bart Nieuwenhuijs** ❹ die in Westzaan een mooi pand bewoont, dat hij zelf in de oude glorie heeft hersteld. In het veld staat de oorspronkelijke **specerijenmolen De Jonge Dirk** (1908) ❺ met daarnaast een klein wipmolentje.

Westzaan kent twee smederijen: **Venema** ❻ en **Kai Fray** ❼. Zij leveren vakwerk voor historische panden, maar ook voor nieuwe projecten. De **smederij Venema** bestaat zelfs al meer dan 100 jaar. De vaklieden maken gebruik van traditionele en moderne technieken.

In deze landelijke omgeving wordt honing gemaakt door **Imkerij van Randen** ❽. De **Westzaanse zuivelboerderij** ❾ heeft een boerderijwinkel met zelfgemaakte zuivelproducten. De beroemde Westzaner rookkaas is daar ook verkrijgbaar. Het is een rustpunt voor wandelaars en fietsers. Paula Janssens van **Bloembinderij Provence** ❿ maakt in een Zaans pand kunstzinnige bloemstukken die goed bij de persoon passen. Er zijn regelmatig workshops bloemschikken.

Smitco ⓫ is een grote zaak waar mensen van heinde en verre op af komen om de tegels voor hun tuin uit te zoeken. De interieurontwerpers van **Zuiver** ⓬ reizen de hele wereld af op zoek naar de laatste trends op interieurgebied.

In een oud pakhuis met de naam Jagerslust wordt al generaties lang onder de naam **Volkers timmerbedrijf** ⓭ traditioneel vakmanschap beoefend. Westzaan heeft verschillende BB's. Bij **Morgenland** ⓮ kun je overnachten, maar ook is de ruimte te huur als vergaderruimte. Het **Chirurgijnshuys** ⓯ is een 300 jaar Zaans historisch pand dat natuurlijk een Zaanse geschiedenis heeft en net zoals Morgenland uit kijkt op het natuurgebied.

Een van de meest gave buurtschappen van de Zaanstreek is **Nauerna** ⓰. Vlakbij de schutsluis en de molenschuur **De Paauw** ⓱ is Nauerna onderdeel van een erfgoedroute vanwege de dijk, de 17e-eeuwse sluizen en de verschillende 17e-eeuwse gebouwen. Op een oude stortplaats heeft **afvalverwerkingsbedrijf Afvalzorg** ⓲ in Nauerna een drijvend gebouw neergezet. Het concept is erg mooi en innovatief en schittert op een prachtige locatie.

Papiermolen De Schoolmeester

De Zaanstreek kende vroeger verschillende papiermolens die bijzonder succesvol waren. De familie Honig, maar ook de firma's Blauw en Rogge hebben het papier geleverd waar de Onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten op is gedrukt. Papiermolen De Schoolmeester is al sinds 1692 in bedrijf en maakt nog altijd papier op traditionele wijze. Dit is de laatste papiermolen ter wereld die nog op windkracht functioneert. In de voddenschuur staan de zakken met lompen, vlas en andere grondstoffen voor de productie van papier. De grondstoffen worden gesorteerd en vervolgens fijngehakt. In de maalbakken mengt het water zich met de gekapte stof en wordt de inhoud tot losse vezels gemalen. Tot 1877 werd er met de hand papier geschept. Sindsdien staat er een eenvoudige langzeefmachine in de molen, die papier maakt uit meerdere lagen met de eigenschappen van geschept papier. Achterin de molen is een expositie en een enorme droogschuur, waar het papier hangt te drogen. De molen is nog altijd in bedrijf. Dus je kunt nog steeds zien hoe het papier wordt gemaakt. Het mooie papier is ook te koop.

Fotografie: Trudi Sennhauser

Westzaanse Zuivelboerderij

Eind 16e eeuw verrees, in dezelfde tijd als de kerk De Vermaning, de molen de oude ruige Neel en later de jonge ruige Neel. Het molenhuis kreeg een nieuwe functie als boerderij. Henny Bax: 'Generaties lang runnen hier al een boerenbedrijf met melkkoeien. April 2013 hebben we de winkel in het koetshuis geopend waar klanten uit de gehele Zaanstreek, maar ook uit Amsterdam, op af komen. Alles wat we verkopen is gezond en ambachtelijk bereid. Yoghurt maken heb ik nog van mijn oma geleerd. We hebben zuivelproducten, zoals melk, boter, room, karnemelk, kwark en yoghurt. De laatste drie zijn verkrijgbaar in verschillende smaakjes, waar ik fruit in verwerk en geen chemische e-nummers aan zijn toegevoegd. Ook de sapjes van een fruitteeltbedrijf, die geen suikers toevoegt, zijn puur natuur. Er is veel vraag naar dergelijke eerlijke, gezonde producten. Dat geldt ook voor ons eerlijk stukje vlees van eigen koeien. Een tot twee keer per jaar hebben we open dag. Dan krijgen we wel meer dan 1000 mensen die het boerenleven willen meemaken.'

Imkerij van Randen

Een uit de hand gelopen hobby heeft geleid tot honderd bijenkasten. Met de bijenkasten reist de imker 12.000 km per jaar langs boomgaarden, heide, linden en koolzaadvelden. Aan de honing, die op ambachtelijke wijze wordt gewonnen, is niets toegevoegd. Alles is puur natuur. Elk potje is weer anders, omdat de bijen op verschillende bloemen vliegen. De potjes honing worden bij 25 winkels verkocht, ondermeer bij 'De keuken in' en de Zaanse Schans. De imker kan aan het gedrag van de bijen zien hoe de stemming is in de kast. Belangrijk is dat ze zoveel mogelijk met rust worden gelaten, zodat ze goed kunnen doorwerken. De bijen zijn belangrijk voor de bestuiving van gewassen. De imker heeft inmiddels veel kennis opgedaan, zodat zijn producten helpen bij keelontsteking en energie geven. Door het eten van stuifmeel kunnen mensen minder last hebben van hooikoorts. Voor de imker is het een soort bevlieging geworden. Hij vindt het leuk om met zijn producten andere mensen te helpen.

Fotografie: eigen foto Zuiver

Zuiver

Het merk Zuiver is een bekend, apart gezicht in talloze interieurzaken. De groothandel is gevestigd in een opvallend gebouw in Westzaan. In 1998 startte het bedrijf met meubels op maat en design lampen. Vier eigenaren, tevens vrienden, vullen elkaar goed aan. Samen bezoeken ze internationale beurzen in bijvoorbeeld Parijs en Milaan. Ze weten razendsnel de trends te herkennen. Binnen een paar maanden zetten ze het idee om in verfrissende, betaalbare producten. Zuiver levert overal in Nederland aan (web)winkels. Maar ook in Frankrijk en Duitsland doet de collectie het steeds beter. Zelfs in het wat behoudende België slaat Zuivers eigen visie op interieurdesign verrassend goed aan. Zuiver heeft een breed assortiment, waaronder meubels, vloerkleden en lampen. De collectie wordt vormgegeven door Nederlandse en buitenlandse ontwerpers en door het eigen team. De 'Zuivertwist' staat voor eigentijds met een trendy toevoeging van kleur of materiaal. De kleuren, vormen en materialen zijn zo apart dat het direct de aandacht trekt. Daarom staat Zuiver vaak in de etalage. Op menige tv-set is Zuiver op de achtergrond herkenbaar aanwezig.

Bart Nieuwenhuijs (1979) heeft met zijn ploeg bekende panden en molens gebouwd en gerestaureerd. Zoals Pelmolen Het Prinsenhof, pakhuis De Baars, restaurant De Smuiger, restauratiewerk bij molen De Schoolmeester, molen De Huisman, Het Weefhuis, molenschuur De Paauw, de uitkijktoren bij de Zaanse Schans, pakhuis de Boterton en De Chocolaterie van de Eloud Wytema stichting. 'Ambachten gaan verloren als ze niet meer worden uitgeoefend. Als er weer nieuwe molens en Zaanse huizen verrijzen in de Zaanstreek dan is er weer volop werk voor ambachtslieden. We kunnen er naar streven om er weer honderd terug te bouwen. Molens zijn voor mij een tijdmachine, waarbij je 300 jaar terug in de tijd stapt. In de Zaanstreek stonden wel honderden kleine fabriekjes. Nergens anders ter wereld hebben zoveel molens bij elkaar gestaan.' Typerend voor de werkwijze van Bart Nieuwenhuijs is dat hij alles zoveel mogelijk in een gekozen tijdbeeld terugbrengt. Daar is veel vakmanschap voor nodig, maar ook veel interesse in de geschiedenis. 'Als kind was ik actief lid en later begeleider bij de modelbouwclub van molen Het Pink. Dit is een 'opleidingsplek' voor jonge molenaars en molenmakers. Mijn leven draaide al snel volledig om molens. Ik bestudeer eindeloos archieven, foto's, tekeningen en oorspronkelijke molens en Zaanse panden. Door goed te analyseren kun je zo authentiek mogelijk reconstrueren. Voor jongeren heb ik leerwerkplaatsen. Het is belangrijk dat jongens de kans krijgen om zich te ontwikkelen en supervakmannen te worden. Ook al gaan ze later iets anders doen, de

Fotografie: Wim Giebels

Restauratiebedrijf Bart Nieuwenhuijs

traditionele manier van werken verleren ze nooit meer. Met de opdrachtgever van molen De Huisman was er een verschil van inzicht over hoe de molen moest worden ingericht. Sindsdien krijg ik jammer genoeg geen opdrachten meer van Vereniging De Zaansche Molen. Ik richt me nu op de restauratie van Zaanse huizen en pakhuizen. Wanneer een pand gesloopt dreigt te worden, doen we onze uiterste best dit te redden. In de opslag liggen verschillende panden die met een herbouwplan op een andere plek weer kunnen worden opgebouwd. Als kleine jongen verzamelde ik al antieke scharnieren, deurknoppen, metselstenen, etc. Dit materiaal - dat steeds zeldzamer wordt - komt nu goed van pas. Mijn verzameling heb ik opgeslagen in een 17e-eeuws graanpakhuis. Zowel voor de molens als voor de Zaanse panden geldt dat de ontwikkeling rond 1900 abrupt stopte. Vanwege de brandveiligheid en het verhoogde risico werd hout zoveel mogelijk verboden: zo kwam er een einde aan 300 jaar Nederlandse houtbouw. Vroeger had de Zaanstreek een eigen identiteit door de Zaanse houten huizen. Een gemiddeld Zaans huis was 6 bij 12 meter en in goede tijden werden er allerlei aanbouwen gerealiseerd. De huizen waren gemaakt van een bijproduct. Vanuit Duitsland werd het eikenhout voor de scheepsbouw drijvend over de rivieren als vlot naar Zaandam vervoerd. Eikenhout was zo zwaar dat vuren- en grenenhout werden toegevoegd om het drijfvermogen te verbeteren. Daar werden Zaanse huizen van gemaakt. De huizen in de 17e en begin 18e eeuw waren het meest duurzaam: de dikke houten balken en de constructie zonder opsmuk waren robuust en weloverwogen gemaakt. De afwatering van het dak was goed geregeld. Toen de Zaankanters de Amsterdamse pronkgevels gingen namaken, werd het onderhoudsgevoeliger. De Zaanse traditie ging op een gegeven moment helemaal verloren. Overal in Nederland zagen de woningen er identiek uit. Wanneer je nu aankomt bij station Zaandam dan weet je dat je in de Zaanstreek bent. Dat is goed geslaagd. Op De Hemmes (zie pagina 159) willen we ook de Zaanse traditie weer in ere herstellen. We willen moderne Zaanse panden bouwen die voortborduren op de oude traditie en goed passen bij deze tijd. Met de Hemmesgroep willen we zowel de molens als de panden doorontwikkelen. Een molen is niet alleen een historisch interessant object, je kun er ook geld mee verdienen als windturbine. Bij molenschuur De Paauw in Nauerna of op De Hemmes willen we een proefmolen bouwen met een rieten dak die er aan de buitenzijde authentiek uitziet. Binnen is een 'high tech' volautomatische machinekamer die stroom opwekt. Met Tom Smit hebben we hiervoor letterlijk het wiel opnieuw uitgevonden en machinefabriek Royal Duyvis Wiener denkt mee over de ontwikkeling daarvan. Een molen heeft bewezen dat deze 400 jaar mee kan, dus dit is echt duurzaam.' ❧

Fotografie: Jan Emmer

Smederij Kai Fray

'Het oude smidsvak dreigt verloren te gaan. Ik wil graag jongeren weer interesseren voor dit zeer oude beroep.' Kai Fray heeft een kleine smederij in Westzaan. Traditionele ambachten heeft hij van huis uit mee gekregen, want de familie Fray heeft 350 jaar lang molens gebouwd en gerestaureerd. 'Als jongen was ik al gefascineerd door het smidsvuur, want de dynamiek van het vuur en het maken van levende dingen vond ik heel mooi. Bij restauratiebedrijf Bart Nieuwenhuijs kreeg ik voor het eerst de kans om smeedwerk te maken. Daarvoor had ik met de hulp van mijn vader al eindeloos geoefend. Het gaat honderd keer fout tot het lukt. En dan zie je dat je steeds beter wordt. Het is zo leuk om je handen te gebruiken en zelf iets vorm te geven zonder dat je wordt beperkt door de regels van machines die het werk voor je doen. Van Frans Wytema kreeg ik de kans om bij restauratiewerk ook het smeedwerk te maken, bijvoorbeeld bij De Smuiger en molen De Huisman. Net zoals honderd jaar geleden werk ik met een vuur, kolen, een hamer en een aambeeld. Het is prachtig als het smidsvuur brandt, ik geniet enorm van de dynamiek van gloeiend ijzer. Er stijgt dan een doordringende rook op, dat geeft de sfeer van vroeger aan. Glimmende bedrijfspanden behoren dan tot de verre toekomst, hier is het oud, vies en puur zoals het vroeger was. En er worden weer vormen gesmeed die tot leven komen. Dat geeft echt meerwaarde. Ik heb een deel van het hekwerk van restaurant De Waakzaamheid gesmeed dat op traditionele wijze is geklonken. Met een machine ziet alles er identiek uit, maar met handwerk oogt elk krulletje toch weer anders en wordt het een levendig beeld dat goed bij elkaar past. Op de Zaanse Schans zie je nog talloze voorbeelden van oud smeedwerk. Kijk maar eens naar het anker. Dit enorm zware brok ijzer is met voorhamers en veerhamers met de hand geslagen. Elke deuk heeft een betekenis en laten de slagen van de traditionele vakman zien. Ik vind het prachtig dat je vroeger met weinig middelen toch de meeste prachtige dingen kon maken. De passie straalt er vanaf: er zit een ziel in. Tegenwoordig wordt in Nederland op de metaalopleiding alleen nog onderwijs gegeven in computergestuurde machines en lastechniek. Al deze technieken vinden hun oorsprong in het smeden, maar juist deze kennis verdwijnt. Het vak bestaat al duizenden jaren. Na de vondst van het ijzer ontdekten mensen dat ze met een kolenvuurtje en een blaasbalg zelf speren en bijlen konden maken. Door een speer kon je makkelijker dieren vangen, dus deze vondst heeft de beschaving zeker verder gebracht. Het zou mooi zijn als ik steeds meer opdrachten krijg: een met de hand gesmeed werk is toch mooier dan iets van een groothandel? Dan kan ik vervolgens ook jongeren het vak weer leren.' ❧

Tips van Kai Fray: *Somass* *Remco Jonker* *Bart Nieuwenhuijs* *Frans Wytema* *De Smuiger*

Fotografie: Tim Knol

Kunstschilder Ria Hotting

'Op het schilderij hierboven zie je een boer die zo in Westzaan had kunnen wonen. Je ziet dat hij eenvoudig leeft zonder luxe, maar ook dat hij gelukkig is en wijs. Hij kan immers zijn eigen land verbouwen en hij weet wat voor weer het morgen wordt. Leuk is dat Westzaners de man denken te kennen. Het zou ook hun opa of buurman kunnen zijn. De boer en het echtpaar op de grote foto heb ik wel eens in een fotoboek gezien. Ik schilder ze na, maar verander heel bewust bepaalde zaken of laat vooral ook dingen weg.

Over het echtpaar is nog wel een mooi verhaal te vertellen.
Ze waren allebei zestig toen de betrekking van de vrouw afliep en ze op zoek was naar nieuw werk. Ze was altijd vrijgezel geweest. Toen de man haar advertentie las, vond hij het wel tijd voor 'een wijffie', omdat hij op zijn 60e ook nog altijd vrijgezel was. Met zijn mooiste pak aan belde hij aan en de vonk sloeg meteen over. Ze zijn daarna nog 25 jaar verliefd geweest.

Zo'n verhaal spreekt mij dan aan en wil ik graag zo realistisch mogelijk schilderen. Door oude kleuren te gebruiken, is het soms wel lastig om de nuance te laten zien, omdat het dan teveel in elkaar overvloeit. Voor de adertjes in hun handen heb ik soms wel vijf verflagen gebruikt om het goed te krijgen. Maar daar wordt het alleen maar mooier van.

Het schilderij van de poes herinnert aan mijn eigen jeugd. Op de boerderij van mijn vader hielp ik soms mee met melken. Je roeide dan eerst met een jolletje over de reef om een paar koeien met de hand te melken. Twee keer per dag werd de melk dan opgehaald met een wagen. Wanneer de melk gezeefd was, bleef er schuim over. Voor de katten was dit een dagelijks feest, want zij mochten dan de zeef uitlikken. Dit beeld zat natuurlijk nog in mijn hoofd. Aan de hand van een heel oude en kleine zwart-wit foto heb ik het nageschilderd op een oud paneel dat precies de juiste kleuren had.' ❧

'Mijn ouders hadden een boerderij in Westzaan waar ik ben opgegroeid tussen de koeien. Voor mij symboliseert dat een heerlijk gevoel van vrijheid. Al bijna dertig jaar schilder ik, waarbij het landelijke landschap de rode draad in al mijn schilderijen vormt. Voor Staphorsius ben ik geboren. Ik ging met de buurvrouw elke dag haar hondje uitlaten op de begraafplaats. Je moest dan heel stil zijn en je mocht alleen op het schelpenpad lopen. Natuurlijk was het als kind een spannende plek, maar ook heel vredig. Aan deze periode koester ik zulke goede herinneringen, die de grondslag vormen voor mijn latere werk. Ik gebruik graag bouwmaterialen om op te schilderen, zoals verroest blik of jute cacaozakken. Inmiddels heb ik al meer dan zestien schilderijen gemaakt op oude paneeldeuren. Het is wel moeilijk om ze nog te vinden, want ze worden steeds schaarser. Zo'n oud paneel, die bijvoorbeeld in een bedstee zat, heeft precies de goede uitstraling. Ik schilder er dan nostalgische afbeeldingen op.'

‘We geven met dit bijzondere gebouw een statement af dat je hier veilig kunt werken en wonen.’

‘Van oudsher bouwen mensen al op afval’, vertelt Bert Krom, directeur van Afvalzorg. Zo vreemd is het dus niet, dat wij onze afvalverwerkingslocaties een nieuwe, nuttige bestemming willen geven. Maar dan wel op een veilige én gecontroleerde manier voor mens, milieu en omgeving. Doordat we afval steeds beter kunnen behandelen en recyclen, blijft er uiteindelijk maar 3 procent over dat gestort moet worden. Het overgrote deel van ons afval wordt bewerkt en gereinigd, zodat het weer een nieuwe bestemming krijgt. Die drie procent bestaat voor een groot deel uit slib dat overblijft na grondreiniging. Ook asbest komt terecht op een stortlocatie. Dit wordt zorgvuldig verpakt en kan daardoor geen schade meer aanrichten.’

Afvalzorg heeft een afvalverwerkinglocatie aan het Noordzeekanaal. Na verbreding en verdieping van het kanaal waren de voormalige landbouwpolders door het zoute kwelwater niet meer productief. ‘In 1985 werd het een stortlocatie. We proberen zo duurzaam mogelijk te werken en zoveel mogelijk te recyclen. De locatie willen we daarna achterlaten als een veilig landschap. Een voorbeeld is de uitzichtheuvel van Spaarnwoude aan de overkant van het Noordzeekanaal dat is aangelegd op een van onze oude stortlocaties. Wij wilden aantonen dat je naast recreëren ook veilig kunt werken en wonen op een stortlocatie. We hebben het bewijs geleverd met ons hoofdkantoor, dat als eyecatcher aan het Noordzeekanaal

Fotografie: Marcel Berkelaar

Afvalzorg Nauerna

staat. Het is een mooi, duurzaam kantoor én het eerste permanente kantoor in Nederland (en omstreken) dat veilig is gebouwd op afval. Het gebouw steunt op V-vormige peilers. Een speciale nastelconstructie houdt ‘De Vouw’ rechtop. We hebben ons kantoor zo genoemd omdat het net lijkt alsof je de stortheuvel ‘openklapt’. De schuine zijde is bedekt met sedum en gras, zodat het overloopt in het landschap. Onder het gebouw hebben we de open laag als parkeerplaats ingericht zodat de omgeving niet verstoord wordt. Door het gebruik van veel glas, metaal en hout is het binnen heel licht en ruimtelijk. Het is echt een ‘happy building’ geworden om te werken.

Op een stortlocatie komt stortgas vrij dat we zo nuttig mogelijk willen toepassen. Een installatie zet dit om in warm water: hiermee kunnen we ons gebouw verwarmen en koelen. Via een pijpleiding wordt het warmwater tegenwoordig tevens gebruikt om de kassen van onze buren de bromeliakweker Cornelis Bak B.V. te verwarmen, zodat zij veel minder fossiele brandstoffen (aardgas) hoeven te gebruiken. Voor een stortlocatie die je achterlaat, heb je de eeuwigdurende nazorg. Het afval wordt gestort op een onderafdichting van zand, drainagesystemen en een dikke bodembeschermende folie. Het drainagesysteem zorgt ervoor dat het regenwater dat op het stort valt, wordt opgevangen en wordt gereinigd in onze waterzuiveringsinstallatie. Een folie gaat ongeveer 75 tot 100 jaar mee. Wanneer de locatie vol is, wordt ook weer een zogenaamde bovenafdichting aangebracht. In de eeuwigdurende nazorgperiode wordt die bovenafdichting vervolgens steeds vervangen.

Maar dit vinden we nog niet duurzaam genoeg, want over 15.000 jaar moet een stortlocatie ook nog veilig zijn. Je wilt immers geen ‘milieutijdbom’ voor volgende generaties achterlaten. Daarom is Afvalzorg actief in een landelijk project om stortlocaties te ‘verduurzamen’. Dit concept gaat ervan uit dat bij stortlocaties binnen één generatie geen schadelijke stoffen meer vrijkomen. Dure nazorg is dan overbodig. Na vijftien jaar onderzoek zijn we zover dat we twee pilots mogen uitvoeren. Als we slagen wordt het ‘verduurzamen’ in wetgeving voorgeschreven. In Nederland wordt 97 % van het afval gerecycled, maar het overgrote deel van het afval in de wereld komt op een stortplaats zonder enige bescherming terecht. Ons onderzoek kan daarom wereldwijd een toegevoegde waarde hebben. Iedereen begrijpt dat er behoefte is aan een stortlocatie, maar mensen willen dit meestal niet in hun directe omgeving. Daar hebben we natuurlijk begrip voor. We proberen daarom zo goed mogelijk rekening te houden met onze buren.

Zo kijkt het buurtschap Nauerna nu al uit op een groene wal. Dit groengebied zal fasegewijs verder groeien tot een park dat 60 ha groot is. Afvalzorg Nauerna behoudt op de lange termijn 15 ha voor recycling activiteiten. Om de buurt te compenseren, hebben we samen met de gemeente onder andere ook geld geïnvesteerd in de herbouw van molen De Paauw. Deze krijgt een culturele functie en zal daarnaast duurzame stroom opwekken.’ ❧

Fotografie: Fok Vleeshakker

In het veen

Hier te liggen, stil
in het veen, onder de
bomen en te horen hoe
de reigers hun kroppen
legen in hun kroost, hoe
het water altijd watert
langs het riet, bevrijd te zijn
van pijntjes en verdriet,
de lusten, de lasten, als
de zomerwind weer schatert
over alles heen.

Hier te liggen, en te weten
dat het goed is, en het voelt
ook zo vertrouwd, dit land van
vocht en lucht en hout,
daar lig je dan, de spinselmot
weeft je een bruidsjurk als
weleer, nog even dan, nog
ene keer, we lezen zachtjes
hoe je hebt geheten en we
weten waar je bent en wat je
doet.

Je bent hier en je doet niks.
En het is goed.

Hans Kuyper 19 juni 2010

Hans Kuyper

Fotografie: Marja Fafiani

'De eerste dertig jaar van mijn leven zag ik de Zaanstreek alleen op doorreis – van de buitenkant dus. De Provincialeweg richting de Coentunnel ("Steekt uw licht op bij Donker", inderdaad), de schier eindeloze reeks futloze stationnetjes tussen Uitgeest en Amsterdam, en nog weer later de ERA-flats die als een betonnen schild tussen de schoonheid van de polders en de glorie van de Zaan leken opgesteld. Een glorie die zich pas laat aan mij openbaarde, want niet eerder dan begin jaren negentig lukte het mij de troosteloze buitenschil van de streek te penetreren en eindelijk de essentie ervan te zien: het water, de Zaan, "dat vuilgroene lint door het hart van de stad", zoals ik het later als Stadsdichter heb verwoord. Ik heb het al vaak gezegd, vaker dan menigeen lief is misschien, maar Zaankanter kun je wórden. Als er iets is wat de laatste tien eeuwen hebben aangetoond, is het dat wel. "Zoals alle water, / waar dan ook vandaan, / eenmaal in de Zaan gestroomd / wordt herkend als Zaan", staat in mijn Zaanlied van jaren geleden. En zo vond ik, van geboorte haast een Zeeuw maar meer toch een kind van West-Friesland met Amsterdamse wortels, mijn bestemming als Zaankanter. In hart en nier inmiddels; ik kan me niet eens meer voorstellen hoe het is om in een stenen huis te wonen. De Ieren hebben een mooie, overzichtelijke visie op de mensheid. Er zijn volgens hen namelijk maar twee soorten mensen: Ieren en zij die Ier zouden willen zijn. Die trots ontbreekt nog in de Zaanstreek. Iedereen zou Zaankanter moeten willen zijn. Maar helaas zijn weinigen zich dat bewust. Dat komt door die wegen, die stations – die schil. Sinds ik me dat realiseerde, pik ik als een ongeduldig kuikentje van binnenuit om een gat te forceren. Boeken, liedjes, provocerende toespraken – allemaal gaatjes in de betonnen eierschaal. "Alle streken op aarde zijn uniek, maar de Zaanstreek is unieker dan andere", zo word ik geciteerd in *De Geschiedenis van de Zaanstreek*. Die schil moet dus stuk, of nee, die schil moet weg. Opdat ooit het zonlicht zal binnenstromen, de hele mensheid in het kielzog – niet alleen Chinezen en Koreanen. Opdat uiteindelijk allen op de aarde Zaankanter zullen zijn en wereldvrede binnen handbereik komt. Voor minder doe ik het niet, de laatste dertig jaar van mijn leven – niemand zou het voor minder moeten doen!' ❧

Dichter en jeugdboekenschrijver Hans Kuyper

Hans Kuyper (Oostvoorne, 1962) werkte als muzikant, in het theater en bij de radio. In 1997 verscheen een verzameling versjes die hij voor het programma 'Pyjamapret' schreef in de bundel 'Ik word wel koningin' bij uitgeverij Leopold. In de 15 jaar daarna volgden nog ruim honderd titels, voor kinderen en (af en toe) volwassenen. Zijn boek 'De prinses op het hek' won de Oostenrijkse Staatsprijs voor Kinder- en Jeugdliteratuur, 'De fluisterkelders' werd geëerd met de Drentse Kei en het liedje 'Opa' won in 2010 de allereerste Willem Wilminkprijs voor het mooiste Nederlandse kinderlied. Daarnaast ontving Hans verschillende prijzen van lokale kinderjury's en kreeg hij de Daam Schijfprijs uitgereikt. Sinds zijn verhuizing naar de Zaanstreek in 1993 bemoeide Hans zich ook al snel met het lokale erfgoed; zo was hij voorzitter van de commissie die de Zaanse Canon opstelde. Van 2007 tot 2011 was hij de eerste officiële stadsdichter van Zaanstad. In die hoedanigheid bezocht hij de prachtige begraafplaats van Westzaan, die oase van rust in het veenweidegebied – én de plek van waaruit je het allerbeste zicht hebt op het nieuwe stadhuis van Zaanstad!

Instagramfotografie: Esther Prinsze | esprifotografeert

Westzaan / Nauerna